

Fjórða stig

Fjórða stigsprófið í rytmískum söng er þeytt eftir að nemandi hefur náð eftirfarandi hæfniviðmiðum og hefur undirbúið hæfileg prófverkefni. Það telst fullgilt aðeins ef nemandi lýkur einnig **Tónfræði M1**. Ætlast er til þess að nemendur í fjórða stigi eigi kennslubækur, æfingabækur og nótur í samræmi við fyrirmæli kennara.

Við lok fjórða stigs eiga söngnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt.
- hafi tileinkað sér góða líkamsstöðu.
- andi eðlilega og úthald sé í samræmi við auknar kröfur þessa námsáfanga.
- hafi náð grundvallartökum á stuðningi.
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun og nokkurri samræmingu raddsviða.
- hafi náð góðum tókum á inntónun.
- sýni skilning á sérhljóða- og samhljóðamyndun.
- sýni raddbeitingu sem hæfir stíl tónlistarinnar.
- syngi með greinilegum styrkleikabreytingum.
- hafi náð nokkuð góðum tókum á hljóðnemataekni.
- hafi öðlast grundvallarskilning á uppbyggingu hljóðkerfa og hlotið þjálfun í hljómmótun eigin tóns.
- syngi með skýrum textaframburði.
- hafi tileinkað sér góðan íslenskan textaframburð.
- hafi náð allgóðum tókum á enskum textaframburði.
- hafi kynnst flutningi sönglaga á upprunalegu tungumáli, öðru en íslensku og ensku.
- hafi öðlast skilning á innihaldi þeirra texta og ljóða sem fengist var við í náminu.
- hafi öðlast gott hrynskyn.
- syngi með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar.
- skilji og þekki algengar formgerðir.
- sýni gott formskyn.
- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum.
- hafi þjálfast í flutningi „verse“ í standördum.
- hafi góðan skilning á hlutverki söngvara í hljómsveit.
- hafi þjálfast reglulega í söng og notkun eftirfarandi tónstiga:
  - dúr
  - hreinn moll
  - hljómhæfur moll
  - djassmoll
  - dórískur
  - mixólýdískur
  - dúr-pentatónískur
  - moll-pentatónískur
  - blústónstigi
  - krómatískur tónstigi
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi þríhljóma:
  - dúr
  - moll
  - stækkaður
  - minnkaður

- sus4
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi ferhljóma:
  - maj 7
  - 7
  - m7
  - m7(b5)
- skilji uppbyggingu og þekki helstu notkunarmöguleika allra framangreindra hljóma og tónstiga til spuna.
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar.
- hafi kynnst ólíkum stílbrigðum djasstónlistar.
- hafi kynnst mismunandi stílbrigðum rytmískrar tónlistar, svo sem: rokki, poppi, heimstónlistar, þjóðlagatónlistar og söngleikjatónlistar.
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna.
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna.
- hafi safnað a.m.k. níu þekktum lögum á safnlista, þar af a.m.k. þremur djaslögum.
- hafi tileinkað sér a.m.k. tvö safnlistalög á íslensku og tvö á ensku.
- geti spunnið liðlega yfir hefðbundin hljómferli í dúr og moll.
- sýni með spuna sínum góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar.
- sýni grundvallartök á krómatísku nótnavali í spuna.
- beiti nokkuð fjölbreyttum hryni í spuna.
- syngi með öruggri hryntilfinningu.
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna.
- sýni eðlilega framvindu í spuna.
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna.
- sýni sannfærandi sjálfsprotna notkun á mismunandi styrk og styrkbreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína.
- hafi náð grundvallartökum á textaspunatungumáli (scat).
- hafi grundvallartökum á spuna út frá texta lagsins.
- geti spunnið út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á fjórða stigs prófi.
- hafi þjálfast í ýmiskonar samleik/samsöng.
- hafi öðlast reynslu af að syngja með hljómsveit.
- hafi þjálfast í að ákvarða heppilegar tóntegundir laga út frá eigin raddsviði.
- hafi kynnst því að tónflytja og skrifa út lag- eða hljómaablöð í tóntegundum sem henta eigin raddsviði.
- hafi hlotið þjálfun í ýmiskonar rödduðum söng og samsöng.
- geti unnið undir leiðsögn í hljómsveitarstarfi og kór.
- skilji og geti fylgt algengasta taktslætti og bendingum stjórnanda.
- sé meðvitaður um nauðsyn undirbúnings, góðrar ástundunar og reglulegrar tímasóknar í hópastarfi, svo sem hljómsveit og kór.
- sé meðvitaður um sameiginlega ábyrgð þeirra sem starfa saman á farsælu starfi og góðum árangri.
- sé meðvitaður um mikilvægi góðra samskipta og félagslegrar færni í samstarfi.
- hafi fengið tækifæri til að koma fram á tónleikum sem þátttakandi í samspili og samsöng.
- hafi tekið þátt í stærri verkefnum, svo sem söngleikjum og þematengdum tónleikum eftir því sem aðstæður leyfa.
- sýni með söng sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok fjórða stigs:
  - hlustun á meðspilara og virkt samspil.
  - frumkvæði í samleik.

- að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik.
- hafi kynnst því að leiða hljómsveit eða meðleikara, stjórna með látbragði og bendingum, ákvarða tempó og telja í lag.
- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri og spuna út frá bókstafshljómum.
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum lestri og spuna út frá bókstafshljómum.
- hafi góða þekkingu á leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á lagblöðum (lead sheet).
- geti lesið og sungið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í seinni hluta grunnnáms.
- hafi þjálfast reglulega í að flytja laglínur utanbókar.
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómaganga utanbókar til notkunar í spuna.
- hafi þjálfast reglulega í að læra laglínur og hljómaganga eftir eyra.
- hafi kynnst því að læra utan að, líkja eftir og fylgja hljóðrituðum söng eða hljóðfæraleik þekkra listamanna í völdum spunaköflum.
- hafi kynnst uppritun valinna spunakafla þekkra listamanna.
- hafi kynnst tónsmíðavinnu.
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á fjórða stigs prófi.

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í mæli sem eðlilegt getur talist eftir tveggja til fjögurra ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samsöng
- öruggan og sannfærandi söng
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Uppsetning fjórða stigsprófs og vægi prófþátta

Prófþættir á fjórða stigsprófi eru níu. Nemendur þurfa að fá einkunnina 6,0 á prófinu í heild til þess að standast það. Nemandi undirbýr tvö lög og leggur að auki fram lista með níu lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin ellefu lög til prófs auk valverkefnis. Miðað er við að a.m.k. þrjú lög séu djasstónlist. Að lágmarki skal eitt laganna vera á íslensku og eitt á ensku. Spuni skal koma fram í öðru aðallaginu og a.m.k. tveimur safnlistalögum. Allir prófþættir fyrir utan óundirbúinn nótnalestur og valverkefni, ef kostur á er valinn, skulu fluttir utanbókar.

1. Tónstigar og hljómar (15 stig)

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga:

- dúr
- hreinan moll
- hljómhæfan moll
- djassmoll (moll með stórri 6und og stórri 7und)
- dórískan
- mixólýdískan
- dúr-pentatónískan
- moll-pentatónískan
- blústónstiga
- krómatískan tónstiga

Eftirtalda þríhljóma:

- dúr
- moll
- stækkaðan
- minnkaðan
- sus4

Eftirtalda ferhljóma:

- maj 7
- 7
- m7
- m7(b5)

Flutningsmáti og hraði

- Tónstigar eina áttund upp og niður
- Hljómar frá grunntóni upp á efsta tón og aftur niður
- Tónstigar og hljómar á hraðanum M.M. ♩ = 60–72
- Jafnt, hiklaust og utanbókar

Í prófinu veldur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem sungnir eru.

2. Æfingar (12 stig)

Í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum söng

3. Upprit (12 stig)

Flutt með upprunalegri upptöku

4. Verk 1 (12 stig)

Aðallag í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum söng

5. Verk 2 (12 stig)

Aðallag í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum söng

6. Verk 4 (12 stig)

Í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum einsöng

Í þessum þætti skal leggja fram níu laga safnlista sem prófdómari velur úr.

7. Val (10 stig)

Nemandi velji eitt eftirtalinna viðfangsefna:

a. Syngja frumsamið verk eða eigin útsetningu.

b. Syngja verk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni

c. Syngja verk samkvæmt klassískri námskrá af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.

8. Lestur af blaði (10 stig)

a. hefðbundinn nótnalestur (5 stig): smáæfing sambærileg verkefnum sem fengist var við í seinni hluta grunnnáms.

b. Lestur bókstafshljóma og spuni yfir þá (5 stig)

9. Heildarsvipur (5 stig)

Mat prófdómara á heildarsvip prófs. Getur tekið til ýmissa þátta, en þar á meðal eru tilfinning fyrir túlkun og hendingamótun, blæbrigði og andstæður, þekking og skilningur á stíl, tilfinning fyrir samsöng, öruggur og sannfærandi söngur, persónuleg tjáning og viðeigandi framkoma.

Miðpróf

Miðpróf í rytmískum söng er þreytt eftir að nemandi hefur náð eftirfarandi hæfniviðmiðum og hefur undirbúið hæfileg prófverkefni. Miðpróf eru aðeins dæmd af Prófanend tónlistarskóla og kemur prófdómari á vegum hennar alla jafna árlega til þess að dæma próf í skólanum. Miðprófið telst fullgilt aðeins ef nemandi lýkur einnig **samræmdu miðprófi Prófanefndar í tónfræði** og aðeins þá fæst afhent prófskrírteini frá Prófanefnd. Ætlast er til þess að nemendur eigi kennslubækur, æfingabækur og nótur í samræmi við fyrirmæli kennara.

Við lok miðnáms eiga söngnemendur að hafa náð eftirfarandi markmiðum:

Nemandi

- beiti líkamanum á eðlilegan og áreynslulausan hátt.
- hafi tileinkað sér góða líkamsstöðu.
- andi eðlilega og úthald sé í samræmi við auknar kröfur þessa námsáfangs.
- hafi náð góðum tókum á stuðningi.
- hafi náð góðum tókum á tónmyndun og samræmingu raddsviða.
- hafi náð góðum tókum á inntónun.
- sýni skilning á sérhljóða- og samhljóðamyndun.
- sýni raddbeitingu sem hæfir stíl tónlistarinnar.
- syngi með greinilegum styrkleikabreytingum.
- hafi náð góðum tókum á hljóðnemataækni.
- hafi öðlast grundvallarskilning á uppbyggingu hljóðkerfa og hlotið þjálfun í hljómmótun eigin tóns.
- syngi með skýrum textaframburði.
- hafi tileinkað sér góðan íslenskan textaframburð.
- hafi náð allgóðum tókum á enskum textaframburði.
- hafi kynnst flutningi sönglaga á upprunalegu tungumáli, öðru en íslensku og ensku.
- hafi öðlast skilning á innihaldi þeirra texta og ljóða sem fengist var við í náminu.
- hafi öðlast gott hrynskyn.
- syngi með hryntilfinningu sem hæfir stíl tónlistarinnar.
- skilji og þekki algengar formgerðir.
- sýni mjög gott formskyn.
- flytji laglínur á sannfærandi hátt, m.a. með persónulegri túlkun, hendingamótun og styrkbreytingum.
- hafi þjálfast í flutningi „verse“ í standörðum.
- hafi góðan skilning á hlutverki söngvara í hljómsveit.
- hafi þjálfast reglulega í söng og notkun eftirfarandi tónstiga:
  - dúr
  - hreinn moll
  - hljómhæfur moll
  - djassmoll
  - dórískur
  - lýdískur
  - mixólýdískur
  - lókrískur
  - dúr-pentatónískur
  - moll-pentatónískur
  - blústónstigi
  - mixólýdískur b9 b13
  - krómatískur tónstigi

- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi þríhljóma:
  - dúr
  - moll
  - stækkaður
  - minnkaður
  - sus4
- hafi þjálfast reglulega í söng eftirfarandi ferhljóma:
  - maj 7
  - 7
  - m7
  - m7(b5)
  - +7
  - dim7
  - sus7
- skilji uppbyggingu og þekki helstu notkunarmöguleika allra framangreindra hljóma og tónstiga til spuna.
- syngi tónstiga og hljóma jafnt, hiklaust og utanbókar.
- hafi kynnst ólíkum stílbrigðum djasstónlistar.
- hafi kynnst mismunandi stílbrigðum rytmískrar tónlistar, svo sem: rokki, poppi, heimstónlistar, þjóðlagatónlistar og söngleikjatónlistar.
- hafi farið yfir viðunandi fjölda verkefna.
- hafi fengist við fjölbreytt úrval verkefna.
- hafi safnað a.m.k. fjórtán þekktum lögum á safnlista, þar af a.m.k. sjö djaslögum.
- hafi tileinkað sér a.m.k. tvö safnlistalög á íslensku og tvö á ensku.
- geti spunnið liðlega yfir meðalþung hefðbundin hljómferli í dúr og moll.
- sýni með spuna sínum góðan skilning á hljómrænu innihaldi tónlistarinnar.
- sýni góð grundvallartök á krómátísku nótnavali í spuna, m.a. með notkun á krómátískum nálgunarnótum og breyttum spennum.
- beiti fjölbreyttum hryn í spuna.
- syngi með öruggri hryntilfinningu.
- sýni sannfærandi hendingamótun í spuna.
- sýni eðlilega framvindu í spuna.
- sýni sannfærandi uppbyggingu í spuna.
- sýni sannfærandi sjálfsprottna notkun á mismunandi styrk og styrkbreytingum, bæði í spuna og flutningi laglína.
- hafi náð allgóðum tókum á textaspunatungumáli (scat).
- hafi allgóðum tókum á spuna út frá texta lagsins.
- geti spunnið á sannfærandi máta út frá hljómagöngum laga af sambærilegri þyngd og nefnd eru sem dæmi um prófverkefni á miðprófi.
- hafi þjálfast í ýmiskonar samleik/samsöng.
- hafi öðlast reynslu af að syngja með hljómsveitum af ólíkum stærðum og gerðum.
- hafi þjálfast í að ákvarða heppilegar tóntegundir laga út frá eigin raddsviði.
- hafi þjálfast í að tónflytja og skrifa út lag- eða hljómablöð í tóntegundum sem henta eigin raddsviði.
- hafi hlotið reglubundna þjálfun í ýmiskonar rödduðum söng og samsöng.
- geti unnið undir leiðsögn í hljómsveitarstarfi og kór.
- skilji og geti fylgt algengasta taktslætti og bendingum stjórnanda.
- sé meðvitaður um nauðsyn undirbúnings, góðrar ástundunar og reglulegrar tímasóknar í hópastarfi, svo sem hljómsveit og kór.

- sé meðvitaður um sameiginlega ábyrgð þeirra sem starfa saman á farsælu starfi og góðum árangri.
- sé meðvitaður um mikilvægi góðra samskipta og félagslegrar færni í samstarfi.
- hafi fengið tækifæri til að koma fram á tónleikum sem þátttakandi í samspili og samsöng.
- hafi tekið þátt í stærri verkefnum, svo sem söngleikjum og þematengdum tónleikum eftir því sem aðstæður leyfa.
- sýni með söng sínum eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist við lok miðnáms:
  - hlustun á meðspilara og virkt samspil.
  - frumkvæði í samleik.
  - að hann sé móttækilegur fyrir frumkvæði annarra í samleik.
  - hafi þjálfast í að leiða hljómsveit eða meðleikara, stjórna með látbragði og bendingum, ákvarða tempó og telja í lag.
- hafi þjálfast reglulega í nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum nótnalestri
- hafi þjálfast reglulega í lestri og spuna út frá öllum bókstafshljómum sem talist geta í almennri notkun.
- hafi þjálfast reglulega í óundirbúnum lestri og spuna út frá öllum algengum bókstafshljómum.
- hafi góða þekkingu á leiðbeinandi orðum og táknum sem koma fyrir á
- lagblöðum (lead sheet).
- geti lesið og sungið án undirbúnings verkefni sambærileg þeim sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms.
- hafi þjálfast reglulega í að flytja laglínur utanbókar.
- hafi þjálfast reglulega í að læra hljómaganga utanbókar til notkunar í spuna.
- hafi þjálfast reglulega í að læra laglínur og hljómaganga eftir eyra
- hafi þjálfast í að læra utan að, líkja eftir og fylgja hljóðrituðum söng eða hljóðfæraleik þekktra listamanna í völdum spunaköflum.
- hafi kynnst uppritun valinna spunakafla þekktra listamanna.
- hafi kynnst tónsmíðavinnu.
- hafi undirbúið prófverkefni til flutnings á miðprófi samkvæmt aðalnámskrá tónlistarskólanna.

Nemandi sýni eftirfarandi atriði í þeim mæli sem eðlilegt getur talist eftir þriggja til fimm ára nám:

- tilfinningu fyrir túlkun og hendingamótun
- ýmis blæbrigði og andstæður
- þekkingu og skilning á stíl
- tilfinningu fyrir samsöng
- öruggan og sannfærandi söng
- persónulega tjáningu
- viðeigandi framkomu

Uppsetning miðprófs og vægi prófþátta

Prófþættir á miðprófi eru níu. Nemendur þurfa að fá einkunnina 6,0 á prófinu í heild til þess að standast það. Nemandi undirbýr tvö lög og leggur að auki fram lista með fjórtán lögum og velur prófdómari eitt þeirra til flutnings. Alls eru því undirbúin sextán lög til prófs auk valverkefnis. Miðað er við að a.m.k. helmingur laga sé djasstónlist. Að lágmarki skal eitt laganna vera á íslensku og eitt á ensku. Spuni skal koma fram í öðru aðallaginu og a.m.k. fjórum safnlistalögum. Allir prófþættir fyrir utan óundirbúinn nótnalestur og valverkefni, ef kostur á er valinn, skulu fluttir utanbókar.

1. Tónstigar og hljómar (15 stig)

Til prófs skal undirbúa eftirfarandi tónstiga:

- dúr
- hreinan moll
- hljómhæfan moll
- djassmoll (moll með stórri 6und og stórri 7und)
- dórískan
- lýdískan
- mixólýdískan
- lókrískan
- dúr-pentatónískan
- moll-pentatónískan
- blústónstiga
- mixólýdískan b9 b13
- krómatískan tónstiga

Eftirtalda þríhljóma:

- dúr
- moll
- stækkaðan
- minnkaðan
- sus4

Eftirtalda ferhljóma:

- maj 7
- 7
- m7
- m7(b5)
- +7
- dim7
- sus7

Flutningsmáti og hraði

- Tónstigar eina áttund upp og niður
- Hljómar frá grunntóni upp á efsta tón og aftur niður
- Tónstigar og hljómar á hraðanum M.M. ♩ = 66–80
- Jafnt, hiklaust og utanbókar

Í prófinu veldur prófdómari þá tónstiga og hljóma sem sungnir eru.

2. Æfingar (12 stig)

Í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum söng

3. Upprit (12 stig)

Flutt með upprunalegri upptöku

4. Verk 1 (12 stig)

Aðallag í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum söng

5. Verk 2 (12 stig)

Aðallag í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum söng

6. Verk 4 (12 stig)

Í samræmi við kröfur greinanámskrár í rytmískum einsöng

Í þessum þætti skal leggja fram fjórtán laga safnlista sem prófdómari velur úr.

7. Val (10 stig)

Nemandi velji eitt eftirtalinna viðfangsefna:

a. Syngja frumsamið verk eða eigin útsetningu.

b. Syngja verk að eigin vali af sambærilegri þyngd og önnur miðprófsverkefni

c. Syngja verk samkvæmt klassískri námskrá af sambærilegri þyngd og önnur prófverkefni.

8. Lestur af blaði (10 stig)

a. hefðbundinn nótnalestur (5 stig): smáæfing sambærileg verkefnum sem fengist var við í fyrri hluta miðnáms.

b. Lestur bókstafshljóma og spuni yfir þá (5 stig)

9. Heildarsvipur (5 stig)

Mat prófdómara á heildarsvip prófs. Getur tekið til ýmissa þátta, en þar á meðal eru tilfinning fyrir túlkun og hendingamótun, blæbrigði og andstæður, þekking og skilningur á stíl, tilfinning fyrir samsöng, öruggur og sannfærandi söngur, persónuleg tjáning og viðeigandi framkoma.